

PROPOZYCJE DOSTOSOWANIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH DLA UCZNIÓW ZE SPECJALNYMI POTRZEBAMI EDUKACYJNYMI

Rok szkolny 2023/24

Szczegółowe dostosowania do każdego ucznia zależą od wskazań wpisanych w opiniach i orzeczeniach wystawionych przez poradnię.

Poniżej zamieszczone są dostosowania ogólne zebrane ze wszystkich opinii i orzeczeń naszych uczniów.

Nie są to więc dostosowania dla każdego ucznia.

Dokument może ulegać aktualizacji w ciągu roku szkolnego.

Pod pojęciem ucznia ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi trzeba rozumieć zarówno dzieci, które posiadają orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, jak i te, które mają trudności w realizacji standardów wymagań programowych, wynikające ze specyfiki ich funkcjonowania poznawczo-percepcyjnego (np. niższe niż przeciętne możliwości intelektualne, zdolne, a także dysleksja, dysgrafia, dysortografia, dyskalkulia), zdrowotnego (dzieci przewlekle chore) oraz ograniczeń środowiskowych (np. niedostosowanych społecznie, dzieci imigrantów, dzieci z rodzin niewygodnych wychowawczo).

Dostosowania dla ucznia w spektrum (autyzm, zespół Aspergera)

- „podążanie za”
- dostosowanie wymagań do możliwości percepcyjnych ucznia;
- formułowanie krótkich, prostych poleceń;
- w związku z trudnościami w generalizowaniu i uogólnianiu – unikanie metafor, skrótów myślowych, dokładne i precyzyjne formułowanie oczekiwań i ocen;
- zwracanie uwagi na potrzebę dodatkowego objaśniania pojęć, zjawisk, zwrotów potocznych, przysłów i upewnianie się, czy uczeń dobrze zrozumiał ich znaczenie;
- ćwiczenie umiejętności rozumienia tekstu czytanego;
- pomoc w dokonywaniu selekcji materiału;
- wydłużenie czasu pracy;
- powtarzanie poleceń/zapisywanie na tablicy (lub w zeszycie);
- zapewnienie miejsca w klasie, które umożliwi monitorowanie i wspieranie w wykonywaniu poleceń nauczyciela;
- dbanie o atmosferę spokojnej pracy;
- korygowanie niewłaściwych społecznie i kulturowo zachowań poprzez wprowadzenie jasnych zasad;
- dbanie o integrację ucznia z grupą rówieśniczą, angażowanie w wydarzenia klasowe i szkolne, unikanie jakichkolwiek form izolowania ucznia od innych, zachęcanie do podejmowania pracy w grupie;
- ocenianie prac ucznia zgodnie z zaleceniami poradni psychologiczno – pedagogicznej (dostosowanie kryteriów w związku ze stwierdzoną dysleksją i dysgrafią);
- uwzględnianie, że uczeń z zespołem Aspergera ma ograniczoną podzielność uwagi – formułowanie jednego zadania do wykonania;
- stosowanie pozytywnych wzmocnień i zachęt.
- sprawdzianów i egzaminów, zwolnienie z nauki drugiego języka obcego

Dostosowania dla ucznia z chorobą przewlekłą

- zapewnienie poczucia bezpieczeństwa psychicznego i fizycznego;
- pomoc w pokonywaniu trudności, uczenie nowych umiejętności;
- budowanie dobrego klimatu i przyjaznych relacji klasowych;
- przygotowanie uczniów zdrowych na spotkanie chorego kolegi;
- traktowanie chorego dziecka jako pełnoprawnego członka klasy;
- uwrażliwianie dzieci zdrowych na potrzeby i przeżycia dziecka chorego;
- uwrażliwianie dziecka chorego na potrzeby i przeżycia innych uczniów;
- motywowanie do kontaktów i współdziałania z innymi;
- rozwijanie zainteresowań, samodzielności;
- dostarczanie wielu możliwości do działania i osiągnięcia sukcesów;
- motywowanie do aktywności;
- umożliwienie korzystania przez ucznia na lekcji ze sprzętu medycznego i leków zgodnie z zaleceniem lekarza;
- dostosowanie miejsca pracy ucznia zgodnie z wymogami lekarza (blisko drzwi lub nauczyciela);
- w przypadku dłuższej nieobecności umożliwienie zaliczenia materiału w dodatkowych terminach;
- stosowanie metod uspołeczniania (informacje o danej chorobie);
- unikanie gwałtownych zmian w codziennych czynnościach;
- uwzględnianie w procesie dydaktycznym zmiennego samopoczucia i sprawności psychofizycznej ucznia;
- pomoc w wyrównywaniu zaległości w nauce, wynikających z absencji chorobowej – w formie pomocy koleżeńskiej lub zajęć dydaktyczno – wyrównawczych;
- uwrażliwienie uczniów zdrowych na potrzeby i przeżycia ucznia chorego;
- przy ocenianiu należy oddzielać te obszary i umiejętności, w których mogą występować zaburzenia spowodowane ubocznym działaniem leków;

- w okresie zaostrzenia choroby nie obciążać ucznia dodatkowymi stresami (testami, klasówkami), zmniejszać stopień trudności zadań; wiadomości sprawdzać raczej w okresach poprawy stanu zdrowia i samopoczucia.

Dostosowania dla ucznia cudzoziemca

- umożliwienie korzystania podczas lekcji ze słownika dwujęzycznego;
- stosowanie języka instrukcji w komunikacji z uczniem cudzoziemcem (krótkie polecenia, np. ułóż, narysuj);
- formułowanie pytań skierowanych w sposób jasny, krótki oraz dostosowany do poziomu znajomości języka polskiego;
- udzielanie informacji zwrotnej podczas lekcji;
- stosowanie bogatego materiału ikonograficznego (zdjęcia, mapy, wykresy, schematy) przy wyjaśnianiu zagadnień tematycznych;
- rozwijanie i doskonalenie sprawności mówienia i pisania;
- monitorowanie pracy ucznia i jego postępów;
- włączanie ucznia cudzoziemca w pracę zespołową i dostosowywanie instrukcji do jego językowych umiejętności;
- akceptowanie każdej formy wypowiedzi świadczącej o zrozumieniu zagadnienia (nawet jednorazową czy błędną gramatycznie);
- gramatykę należy traktować w sposób funkcjonalny;
- w ocenianiu wypowiedzi pisemnych zwrócić uwagę na komunikatywność;
- prace domowe należy dostosować do możliwości językowych ucznia cudzoziemca.

Dostosowanie wymagań edukacyjnych dla uczniów w sytuacji kryzysowej, traumatycznej

dostosowania wymagań edukacyjnych - ogólne wymagania co do formy:

- umożliwienie zaliczania zaległego materiału w późniejszym terminie,
- rozłożenie zaliczanego materiału na mniejsze partie,
- przedłużenie czasu pracy ucznia,
- nauczyciel może odpytać ucznia na osobności, a nie przy całej klasie, nie ponaglać, nie krytykować, nie zawstydzają,
- nie zadawać do domu obszernych partii materiału do opanowania,
- zadbanie o rozwój sfery emocjonalnej takiego ucznia,
- zapewnienie obecności specjalisty, jeżeli jest to niezbędne do uzyskania właściwego kontaktu z uczniem np. pedagog szkolnym

Dostosowanie wymagań edukacyjnych dla uczniów z ADHD

- miejsce siedzenia dla ucznia - możliwie jak najbliżej nauczyciela, tak, aby ten miał do niego jak najlepszy dostęp, mógł podejść, zwrócić uwagę i pomóc;
- uczeń nie powinien siedzieć w miejscu, które rozpraszałyby jego uwagę (blisko okna z widokiem na ulicę);
- uczeń winien mieć na ławce tylko przybory potrzebne do pracy;
- zajęcia powinny być prowadzone w sposób ciekawy, aby uczeń nie mógł się nudzić, a co za tym idzie przeszkadzać; pożądane jest częste zmienianie rodzajów zadań;
- nauczyciel powinien odwoływać się jak najczęściej do zasad obowiązujących na lekcji (np. „Wykonujemy polecenia nauczyciela”);
- uczeń winien być nagradzany, wtedy gdy pojawia się pożądane zachowanie;
- skracanie czasu wykonywania poszczególnych zadań, umożliwienie wykonywania zadań we fragmentach;
- umożliwić dziecku korzystanie podczas lekcji z tzw. „gniotka”

Dostosowanie wymagań edukacyjnych dla uczniów z niepełnosprawnością ruchową, w tym z afazją

- rehabilitacja ruchowa na zajęciach gimnastyki korekcyjnej
- organizowanie pomocy koleżeńskiej w zakresie samoobsługi, a także w zakresie wyrównywania braków po okresie absencji, ewentualnie udział w zajęciach dydaktyczno – wyrównawczych
- ułatwienia „techniczne” podczas pisania (dla dzieci z niedowładami spastycznymi rąk, z zaburzeniami motoryki małej, z ruchami mimowolnymi) – np. mogą pisać na większym formacie, grubszym mazakiem, używać specjalnych nakładek na ołówek czy długopis,
- gdy trudności w pisaniu są bardzo duże posługiwać się pomocami (komputerem, klockami literowymi kartonikami z literami, sylabami, wyrazami)
- nie wyłączać z tych zajęć, w których dziecko jest mniej sprawne czy mniej samodzielne (taniec na dyskotecę, wycieczki, udział w przedstawieniach)
- udział w zajęciach rewalidacyjnych na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego oraz dostosowanie wymagań na sprawdzianach i egzaminach - zgodnie ze wskazaniami zawartymi w orzeczeniu lub zaświadczeniu lekarskim.
- częściowe zwolnienie z zajęć wychowania fizycznego zgodnie z zaleceniami podanymi w orzeczeniu lekarza specjalisty.
- całkowite zwolnienie z zajęć wychowania fizycznego na podstawie orzeczenia lekarza specjalisty lub orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego wydanego przez poradnię psychologiczno-pedagogiczną.

**Dostosowania dla ucznia posiadającego opinię poradni
psychologiczno-pedagogicznej o specyficznych trudnościach w uczeniu się (dysgrafia,
dysortografia, dysleksja, dyskalkulia)**

- wydłużanie czasu na czytanie tekstów, poleceń, instrukcji, szczególnie podczas samodzielnej pracy lub sprawdzianów;
- ocenianie prac pisemnych pod kątem wartości merytorycznej, znajomości problemu, a nie poprawności ortograficznej;
- czytanie lektur szkolnych lub innych opracowań należy rozłożyć w czasie – uwzględniać trudności w rozumieniu treści;
- w przypadku ucznia z dysgrafią wskazane jest akceptowanie pisma drukowanego, ewentualne pisanie literami drukowanymi;
- przy sprawdzaniu pojęć i definicji – należy stosować pytania dodatkowe
- ograniczanie czytania na forum klasy;
- umożliwienie pracy ze słownikiem ortograficznym;
- wskazane jest preferowanie wypowiedzi ustnych;
- dostosowanie wymagań dotyczy głównie formy sprawdzania i oceniania wiedzy, w żadnym wypadku dysortografia nie zwalnia ucznia z nauki ortografii i gramatyki
- uczeń powinien wykazać się samodzielną pracą, wykonywać dodatkowe zadania, więcej ćwiczeń, które pomogą mu w przezwyciężeniu trudności
- uwzględnianie pomyłek związane z orientacją przestrzenną (mapy, wykresy, bryły);

Dostosowania dla ucznia niesłyszącego lub słabo słyszającego

- posadzenie ucznia w takim miejscu, które zapewni dobry odbiór informacji zapisanych na tablicy, jak również korzystanie z pomocy innych uczniów (niekoniecznie pierwsza ławka);
- stworzenie optymalnych warunków odbioru mowy w klasie szkolnej;
- mówienie do ucznia w sposób wyraźny, używanie normalnego głosu i intonacji;
- zadbanie o spokój i ciszę w klasie;
- w czasie lekcji wskazane jest używanie, jak najczęściej, pomocy wizualnych i tablicy;
- wyjaśnianie pojęć nieznanymi, abstrakcyjnymi;
- stopniowanie trudności i wydłużanie czasu pracy;
- pomoc w analizie treści tekstów, ukierunkowana praca z tekstem (zwrócenie uwagi na związki przyczynowo – skutkowe i czasowo – przestrzenne);
- pomoc w dokonywaniu interpretacji treści;
- pomoc w formułowaniu odpowiedzi, przygotowanie planu wypowiedzi ułożonego w formie pytań;
- pomoc uczniowi w dokonywaniu selekcji materiału – wskazanie informacji istotnych z punktu widzenia zrozumienia i opanowania materiału;
- sprawdzanie wiadomości częściej i z mniejszych partii materiału;
- powtarzanie kluczowych informacji z lekcji;
- podczas zapoznawania ucznia z nowym materiałem należy stosować pomoce pozwalające na odbiór treści jak największą liczbą kanałów percepcyjnych (wzrokowy, słuchowy, kinestetyczny, kinetyczny);
- konieczne jest aktywizowanie ucznia do rozmowy poprzez zadawanie prostych pytań;
- przy ocenie prac pisemnych nie należy uwzględniać błędów wynikających z niedosłuchu;
- szczególnie doceniać aktywność ucznia, jego wkład pracy, a także stosunek do obowiązków szkolnych (systematyczność, obowiązkowość, dokładność).

Dostosowania dla ucznia posiadającego dokumentację o potrzebie nauczania indywidualnego / zindywidualizowanej ścieżki kształcenia

- uwzględnianie w procesie dydaktycznym zmiennego samopoczucia i sprawności psychofizycznej ucznia;
- stosowanie wzmocnień pozytywnych (pochwały, nagradzania);
- stwarzanie atmosfery akceptacji i życzliwości;
- wspieranie i umożliwianie uczniowi nawiązywania kontaktów społecznych;
- przy ocenianiu należy oddzielać te obszary i umiejętności, w których mogą występować zaburzenia spowodowane ubocznym działaniem leków;
- w okresie zaostrzenia choroby nie obciążać ucznia dodatkowymi stresami (testami, klasówkami), zmniejszać stopień trudności zadań; wiadomości sprawdzać raczej w okresach poprawy stanu zdrowia i samopoczucia.

Dostosowania dla ucznia niesłyszącego lub słabo słyszającego

- posadzenie ucznia w takim miejscu, które zapewni dobry odbiór informacji zapisanych na tablicy, jak również korzystanie z pomocy innych uczniów (niekoniecznie pierwsza ławka);
- stworzenie optymalnych warunków odbioru mowy w klasie szkolnej;
- mówienie do ucznia w sposób wyraźny, używanie normalnego głosu i intonacji;
- zadbanie o spokój i ciszę w klasie;
- w czasie lekcji wskazane jest używanie, jak najczęściej, pomocy wizualnych i tablicy;
- wyjaśnianie pojęć nieznanymi, abstrakcyjnymi;
- stopniowanie trudności i wydłużanie czasu pracy;
- pomoc w analizie treści tekstów, ukierunkowana praca z tekstem (zwrócenie uwagi na związki przyczynowo – skutkowe i czasowo – przestrzenne);
- pomoc w dokonywaniu interpretacji treści;
- pomoc w formułowaniu odpowiedzi, przygotowanie planu wypowiedzi ułożonego w formie pytań;
- pomoc uczniowi w dokonywaniu selekcji materiału – wskazanie informacji istotnych z punktu widzenia zrozumienia i opanowania materiału;
- sprawdzanie wiadomości częściej i z mniejszych partii materiału;
- powtarzanie kluczowych informacji z lekcji;
- podczas zapoznawania ucznia z nowym materiałem należy stosować pomoce pozwalające na odbiór treści jak największą liczbą kanałów percepcyjnych (wzrokowy, słuchowy, kinestetyczny, kinetyczny);
- konieczne jest aktywizowanie ucznia do rozmowy poprzez zadawanie prostych pytań;
- przy ocenie prac pisemnych nie należy uwzględniać błędów wynikających z niedosłuchu;
- szczególnie doceniać aktywność ucznia, jego wkład pracy, a także stosunek do obowiązków szkolnych (systematyczność, obowiązkowość, dokładność).

Dostosowania dla ucznia zagrożonego niedostosowaniem społecznym/niedostosowanego społecznie

- wyznaczanie większej ilości czasu na zadania wymagające czytania, pisania,
- dzielenie materiału do nauki na mniejsze części,
- zachęcanie do staranności wykonywanych prac i rysunków,
- pozytywne motywowanie do pracy nad przezwyciężaniem istniejących trudności, itp.,
- stopniowanie sytuacji zadaniowych, tak by uczeń mógł odnieść sukces,
- wspieranie i naprowadzanie podczas rozwiązywania zadań matematycznych,
- częste odwoływanie się do sytuacji z życia codziennego i do konkretów,
- częste powtarzanie nowych treści,
- stosowanie polisensorycznych metod nauczania,
- pomaganie w selekcji materiału do nauki,
- wyznaczanie konkretnych partii materiału do nauki w domu,
- wzmacnianie poczucia własnej wartości, itp.,
- wydawanie krótkich poleceń,
- zadawanie pytań pomocniczych,
- indywidualizowanie pracy lekcyjnej,
- udzielanie pomocy w selekcji materiału do nauki,
- dzielenie materiału do opanowania na mniejsze części,
- w czasie lekcji upewnianie się czy uczeń właściwie zrozumiał treść zadań i poleceń,
- ukierunkowywanie na właściwą odpowiedź poprzez zadawanie pytań pomocniczych, naprowadzanie na prawidłowe rozwiązanie,
- bazowanie na przykładach z życia codziennego,
- ocenianie za wkład pracy w wykonanie zadania, chęci,
- częste chwalenie ucznia indywidualnie i na forum klasy.

Dostosowania dla ucznia z zaniedbaniami środowiskowymi związanymi z sytuacją bytową ucznia i jego rodziny

- pomoc w wyrównywaniu zaległości w nauce: w formie pomocy koleżeńskiej lub zajęć dydaktyczno – wyrównawczych;
- sprawdzanie wiadomości częściej i z mniejszych partii materiału;
- powtarzanie kluczowych informacji z lekcji;
- pomoc uczniowi w dokonywaniu selekcji materiału – wskazanie informacji istotnych z punktu widzenia zrozumienia i opanowania materiału;
- ocenianie prac ucznia zgodnie z zaleceniami poradni psychologiczno-pedagogicznej (dostosowanie kryteriów w związku ze stwierdzoną dysleksją i dysgrafią);
- przekazywanie wiedzy za pomocą kilku kanałów (np. słuchowego i wzrokowego);
- stopniowanie trudności sytuacji zadaniowych;
- zachęcanie do staranności wykonywanych prac;
- pozytywne motywowanie do pracy nad przezwyciężaniem istniejących trudności;
- stopniowanie sytuacji zadaniowych, aby uczeń mógł odnieść sukces;
- stosowanie wzmocnień pozytywnych;
- częste odwoływanie się do sytuacji z życia codziennego i do konkretów;
- wzmacnianie poczucia własnej wartości;
- w czasie lekcji upewnianie się, czy uczeń właściwie zrozumiał treść zadań i poleceń;
- ukierunkowywanie na właściwą odpowiedź poprzez zadawanie pytań pomocniczych, naprowadzanie na prawidłowe rozwiązanie;
- bazowanie na przykładach z życia codziennego;
- częste utrwalanie zdobytej wiedzy i umiejętności;
- ocenianie za wkład pracy w wykonanie zadania;
- częste chwalenie ucznia indywidualnie i na forum klasy;
- upewnianie się, czy uczeń dokończył rozpoczęte na lekcji zadanie, zanotował zadanie domowe (do czasu wypracowania u niego takiego nawyku).

Dostosowania dla ucznia szczególnie uzdolnionego

- powierzanie odpowiedzialnych ról na forum klasy i szkoły;
- przygotowywanie dodatkowych, bardziej złożonych, twórczych zadań i ćwiczeń;
- tworzenie takich sytuacji dydaktycznych, które będą dla ucznia wyzwaniem i źródłem satysfakcji;
- zachęcanie do udziału w konkursach przedmiotowych, olimpiadach, turniejach itp.
- popularyzowanie osiągnięć pracy ucznia (fotografowanie, opisywanie, archiwizacja, opowiadanie o swojej pasji innym);
- poszerzanie i wzbogacanie wiedzy, stawianie innych celów i zadań;
- motywowanie i wspieranie rozwoju emocjonalno – społecznego;
- poważne i życzliwe traktowanie pomysłów i prac ucznia;
- organizowanie konsultacji i zapraszanie na zajęcia ekspertów spoza szkoły, np. pracowników uczelni wyższych, specjalistów, instruktorów;
- wskazywanie kierunków rozwoju, podjęcie współpracy z rodzicami oraz z innymi instytucjami działającymi na rzecz dzieci zdolnych;
- stymulowanie samokształcenia, inspirowanie do pracy własnej, np. czytania literatury obcojęzycznej, udziału w projektach i pracach badawczych.

Dostosowania dla ucznia mającego wolne tempo pracy oraz trudności w koncentracji uwagi

- ograniczenie liczby zadań na sprawdzianach lub przydzielanie większej ilości czasu na ich wykonanie;
- zmniejszenie prac domowych z zachowaniem realizacji treści podstawy programowej;
- pozostawienie większej ilości czasu na utrwalenie materiału;
- dawanie więcej czasu do namysłu podczas odpowiedzi i na wykonanie wyznaczonych zadań;
- kierowanie odpowiedziami ucznia poprzez pomocnicze pytania;
- podawanie polecenia w prostszej formie;
- unikanie trudnych czy bardzo abstrakcyjnych pojęć;
- częste odwoływanie się do konkretnego przykładu;
- omawianie niewielkich partii materiału i o mniejszym stopniu trudności;
- unikanie pytań problemowych, przekrojowych;
- posadzenie ucznia blisko nauczyciela;
- wyrabianie samodzielności myślenia i działania;
- pobudzanie do myślenia i tworzenia wielu różnych rozwiązań;
- zwracanie uwagi na potrzebę dodatkowego objaśnienia pojęć, zjawisk, zwrotów potocznych, przysłów i upewnianie się, czy uczeń dobrze zrozumiał ich znaczenie;
- ocenianie prac ucznia zgodnie z zaleceniami poradni psychologiczno-pedagogicznej (dostosowanie kryteriów w związku ze stwierdzoną dysleksją i dysgrafią);
- pomoc w wyrównywaniu zaległości w nauce, w formie pomocy koleżeńskiej lub zajęć dydaktyczno – wyrównawczych;
- pomoc uczniowi w dokonywaniu selekcji materiału – wskazanie informacji istotnych z punktu widzenia zrozumienia i opanowania materiału;
- sprawdzanie wiadomości częściej i z mniejszych partii materiału, powtarzanie kluczowych informacji z lekcji.

Dostosowania dla ucznia z zaburzeniami zachowania i emocji

- unikanie uwag krytycznych – zwłaszcza na forum klasy;
- pomoc w odbudowaniu u ucznia poczucia większej sprawczości, samodzielności, bycia bardziej efektywnym w sytuacjach wymagających większej aktywności poznawczej;
- gratyfikowanie i docenianie wykazywanej przez ucznia obowiązkowości, prawidłowej postawy szkolnej;
- wskazywanie na osiągnięte sukcesów;
- dostrzeganie mocnych stron ucznia;
- nagradzanie wkładu pracy a nie tylko efektów;
- mobilizowanie do kończenia rozpoczętej pracy;
- minimalizowanie napięcia związanego z sytuacją weryfikowania wiedzy i umiejętności;
- ograniczenie liczby zadań na sprawdzianach lub przydzielenie większej ilości czasu na ich wykonanie;
- zmniejszenie prac domowych;
- częste utrwalanie nowych treści;
- pozostawienie większej ilości czasu na utrwalenie materiału;
- dawanie więcej czasu do namysłu podczas odpowiedzi i na wykonanie wyznaczonych zadań;
- kierowanie odpowiedziami ucznia poprzez pomocnicze pytania;
- omawianie niewielkich partii materiału i o mniejszym stopniu trudności;
- podawanie poleceń w prostszej formie, unikanie trudnych czy bardzo abstrakcyjnych pojęć, częste odwoływanie się do konkretnego przykładu;
- unikanie pytań problemowych, przekrojowych;
- wyrabianie samodzielności myślenia i działania;

- pobudzanie do myślenia i tworzenia wielu różnych rozwiązań.